

MOŽNOSTI CITAČNÍ ANALÝZY V ČESKÉ REPUBLICE*

MATEJ MYŠKA**, JAKUB HARAŠTA***, PAVEL LOUTOCKÝ****, JAKUB
MÍŠEK*****

ABSTRAKT

Předkládaná studie je prvním výstupem dlouhodobého výzkumu teoretických a praktických možností provedení citační analýzy judikatury v České republice. Vypracování takové analýzy je prvním krokem k vytvoření praktických nástrojů, které přesně dokáží mapovat vztahy mezi jednotlivými rozhodnutími a tím hodnotit jejich důležitost. V úvodní části textu je nabídnuto teoretické shrnutí dosavadních poznatků ve zkoumané oblasti, rešerše relevantní literatury a stručné zhodnocení využitelnosti citační analýzy v českém prostředí.

Druhá část shrnuje aktuální status quo práce s judikaturou v České republice. Nejprve se zaměřuje na veřejně dostupné databáze vrcholných soudů (Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud a Ústavní soud), přičemž jsou zkoumány možnosti, které dané databázové systémy nabízejí, tedy zda a případně jakým způsobem jsou metadaty určeny vztahy k citovaným rozhodnutím. Obdobný postup je pak proveden v rámci tří komerčních právních informačních systémů – ASPI, Beck-online a CODEXIS.

* Tento článek vznikl díky podpoře Masarykovy univerzity v rámci projektu specifického výzkumu Metodologie citační analýzy judikatury (MUNI/A/0940/2015). Za významnou pomoc děkujeme rovněž Jaromíru Šavelkovi a Michalu Malaníkovi.

** Autor je odborným asistentem na Ústavu práva technologií PrF MU.
Kontaktní e-mail: matej.myska@law.muni.cz.

*** Autor je asistentem na Ústavu práva technologií PrF MU.
Kontaktní e-mail: jakub.harasta@law.muni.cz.

**** Autor je prezenčním doktorským studentem na Ústavu práva technologií PrF MU.
Kontaktní e-mail: loutocky@mail.muni.cz.

***** Autor je prezenčním doktorským studentem na Ústavu práva technologií PrF MU.
Kontaktní e-mail: jkb.misek@mail.muni.cz.

Třetí část shrnuje prvotní problémy ležící v cestě provedení komplexní citační analýzy, která by splňovala požadavky využitelnosti. Popisuje první krok, spočívající v pokusu o zachycení citací soudních rozhodnutí regulárním výrazem ve vzorku 46 rozhodnutí Ústavního soudu. V závěru textu jsou pak zhodnoceny dosažené výsledky a je popsán další postup výzkumu možností realizace citační analýzy judikatury v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

citační analýza, citace judikatury, právní informační systémy

ABSTRACT

*This paper is the first output of long-term research on theoretical and practical possibility of citation analysis of the case law in the Czech Republic. Development of such an analysis is the first step in the creation of practical tools that can accurately map relationships between specific decisions and thus evaluate their importance. In the first part of the paper a general summary of current findings in the area, a *recherché* of relevant doctrinal sources and brief evaluation of the applicability of citation analysis in the Czech environment is offered.*

In the second part of the paper the current status quo of the case law publication practice in the Czech Republic is summed up. Firstly, publicly accessible databases of the supreme courts (Supreme Court, Supreme Administrative Court, and Constitutional Court) are reviewed. The possibilities which these database systems offer are examined, e.g. whether and how the relationships between different decisions by their metadata are specified. A similar approach is consequently applied to the three private legal information systems - ASPI, Beck-online, and CODEXIS.

In the third part of the paper primary difficulties that stand in the way of conducting the complex citation analysis which would meet the requirements of usability are summed up. The first step consisting in an attempt to capture citations of decisions in the sample of 46 decisions of the Constitutional Court by a regular expression is described. At the end of the paper, results are evaluated, and further approach of the research of the possibility of case law citation analysis is described.

KEYWORDS

Citation Analysis, Case Citations, Legal Information Systems

1. ÚVOD

Vytváření citačních sítí za účelem citační analýzy určující význam jednotlivých dokumentů v síti reprezentovaných má původ v pracích *Citation Indexes for Science*¹ a *Networks of Scientific Papers*². Na tyto práce pak navazovalo další využití např. v počítačové vědě,³ které bez nadsázky vedlo k vytvoření internetu tak, jak jej dnes známe. Využití těchto metod v právu je pak spíše novějším fenoménem,⁴ s pracemi zaměřenými na citační analýzu rozhodnutí Federálního odvolacího soudu USA⁵ a Nejvyššího soudu USA,⁶ případně na citační analýzu z pohledu hnutí Law & Economics.⁷ V poslední době se pak zájem v této oblasti přesunul i směrem k Evropské-

¹ GARFIELD, Eugene. Citation Indexes for Science. *Science*, 1955, roč. 122, č. 3159, s. 108-111.

² PRICE, Derek J. de Solla. Network of Scientific Papers. *Science*, 1965, roč. 149, č. 3683, s. 510-515.

³ KLEINBERG, Jon. Authoritative Sources in a Hyperlinked Environment. *Journal of the ACM*, 1999, roč. 46, č. 5, s. 604-632. Také PAGE, Lawrence, BRIN, Sergey, MOTWANI, Rajeeva Terry WINOGRAD. *The PageRank Citation Ranking: Bringing Order to the Web* [online]. 1998 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://ilpubs.stanford.edu:8090/422/1/1999-66.pdf>.

⁴ Snad s výjimkou práce MERRYMAN, John Henry. The Authority of Authority: What the California Supreme Court Cited in 1950. *Stanford Law Review*, 1954, roč. 6, č. 4, s. 613-673. Autor se zde zabýval rozdílem v citačních zvycích soudců v rámci kalifornského Nejvyššího soudu v průběhu roku 1950. Za počátek citační analýzy v právu pak lze označit text MARX, Stephen M. Citation Networks in the Law. *Jurimetrics Journal*, 1970, roč. 10, č. 4, s. 121-137.

⁵ LANDES, William M. LESSIG, Lawrence a Michael E. SOLIMINE. Judicial Influence: A Citation Analysis of Federal Courts of Appeals Judges. *Journal of Legal Studies*, 1998, roč. 27, č. 2, s. 271-332.

⁶ FOWLER, James H. a Sangick JEON. The authority of Supreme Court precedent. *Social Networks*, 2008, roč. 30, č. 1, s. 16-30. Také FOWLER, James H. et al. Network Analysis and the Law: Measuring the Legal Importance of Precedents at the U.S. Supreme Court. *Political Analysis*, 2007, roč. 15, č. 3, s. 324-346. Také LUPU, Yonatan a James H. FOWLER. Strategic Citations to Precedent on the U.S. Supreme Court. *Journal of Legal Studies*, 2013, roč. 42, č. 1, s. 151-186.

⁷ POSNER, Richard. An Economic Analysis of the Use of Citations in the Law. *American Law and Economics Review*, 2000, roč. 2, č. 2, s. 381-406.

mu soudu pro lidská práva⁸ a k Soudnímu dvoru Evropské unie.⁹ Z hlediska národní judikatury jsme byli v poslední době svědky výzkumných prací zaměřených na judikaturu italského ústavního soudu¹⁰, judikaturu nizozemských soudů¹¹ a judikaturu kanadských soudů.¹² Kromě čistě kvantitativního pojetí je možné do citační analýzy promítnout i kvalitu citací, která nám umožňuje určit, která rozhodnutí jsou překonaná, a tím i irelevantní pro rozhodovací praxi.¹³

V českém prostředí by výstupy citační analýzy nepochybně našly své využití. Diskuze o závaznosti judikatury prošla v ČR postupným vývojem, který zahrnoval závěry o jejím normativním vlivu v Peczenikově pojetí,¹⁴ argu-

⁸ LUPU, Yonatana Erik VOETEN. Precedent in International Courts: A Network Analysis of Case Citations by the European Court of Human Rights. *British Journal of Political Science*, 2012, roč. 42, č. 2, s. 413-439.

⁹ DERLÉN, Mattias a Johan LINDHOLN. Goodbye van Gend en Loos, Hello Bosman? Using Network Analysis to Measure the Importance of Individual CJEU Judgments. *European Law Journal*, 2014, roč. 20, č. 5, s. 667-687. Také SADL, Urška a Yannis PANAGIS. What is Leading Case in EU Law? An Empirical Analysis. *European Law Review*, 2015, roč. 40, č. 1, s. 15-34.

¹⁰ AGNOLONI, Tommaso a Ugo PAGALLO. The Power Laws of the Italian Constitutional Court, and Their Relevance for Legal Scholars. In: ROTOLO, Antonino (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2015, s. 1-10.

¹¹ WINKELS, Radboud, DE RUYTER, Jelle a Henryk KROESE. Determining Authority of Dutch Case Law. In: ATKINSON, Katie M. (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2011*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2011. S. 103-112. Také WINKELS, Radboud a Jelle de RUYTER. Survival of the Fittest: Network Analysis of Dutch Supreme Court Cases. In: PALMIRANI, Monica, PAGALLO, Ugo, CASANOVAS, Pompeu a Giovanni SARTOR (eds.). *AI Approaches to the Complexity of Legal Systems. Models and Ethical Challenges for Legal Systems, Legal Language and Legal Ontologies, Argumentation and Software Agents*. Springer: Berlin, Heidelberg, 2012. S. 106-115.

¹² NEALE, Thom. Citation Analysis of Canadian Case Law. *Journal of Open Access to Law*, 2013, roč. 1, č. 1, s. 1-60.

¹³ Takovouto analýzu umožňují komerční nástroje KeyCitea Shepard's Citation známé z USA. Viz SPRIGGS, James F. a Thomas G. HANSFORD. Measuring Legal Change: The Reliability and Validity of Shepard's Citations. *Political Research Quarterly*, 2000, roč. 53, č. 2, s. 327-341.

¹⁴ PECZENIK, A. The Binding Force of Precedent. In: MacCORMICK, N., SUMMERS, R. S. [eds.]. *Interpreting Precedents. A Comparative Study*. Dartmouth: Aldershot, 1997, s. 461-479. V české právní doktríně srov.: SMEJKALOVÁ, Terezie. *Soudnictví, jeho povaha a role v právním systému ČR*. 2013, s. 147-149. Dostupné také z: http://is.muni.cz/th/77065/pravf_d/.

mentační závaznosti,¹⁵ nebo opatrnější konstatování normativní relevance.¹⁶ S těmito závěry se v rámci své rozhodovací praxe snaží vypořádat i soudy – Nejvyšší správní soud k tomu např. uvedl, že ustálená judikatura vrcholných soudů představuje materiální právní normu.¹⁷ Ústavní soud pak uvedl, že rozhodování v rozporu s ustálenou judikaturou¹⁸ může být považováno za protiústavní pro rozpor s maximem právní jistoty, předvídatelnosti práva, legitimního očekávání a formální rovnosti.¹⁹ Formální závaznost a formální mechanismy překonávání a sjednocování judikatury v českém prostředí existují také, např. v podobě § 13 a 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů²⁰ (dále jen „ZoÚS“), v podobě sjednocujících stanovisek,²¹ či v povinnosti jednotlivých senátů obrátit se na velký/rozšířený senát příslušného soudu v případě odchýlení

¹⁵ V kontextu publikace judikatury srov. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Téma. Praha: Auditorium, 2012, s. 234.

¹⁶ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. Úvodem. In: BOBEK, Michal et al. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, s. 19.

¹⁷ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. října 2008, č. j. 8 As 47/2005 - 86 – odst. 57. Shodně KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Právnické učebnice. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 133, odst. 329.

¹⁸ Která samozřejmě musí být náležitě identifikována – KÜHN, Zdeněk a Hynek BAŇOUC. O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy*. 2005, roč. 13, č. 13, s. 484-491.

¹⁹ Srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 252/04 ze dne 25. ledna 2005, který konstatuje na základě těchto podmínek porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy. Také srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 301/05 ze dne 13. listopadu 2007. Také nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 566/05 ze dne 20. září 2006, kde se uvádí, že právním řádem nelze myslet pouze legislativu, ale také proces interpretace a aplikace tak, jak je prováděn soudy.

²⁰ K problematické aplikaci tohoto paragrafu plénem Ústavního soudu vizte body 8 a 9 odlišného stanoviska Vojtěcha Šimíčka v usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 11/15 ze dne 9. února 2016.

²¹ § 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích pro Nejvyšší soud a § 12 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, specifikován v čl. 50-61 Jednacího řádu Nejvyššího správního soudu. Srov. BALÁK, František. Ke sjednocování soudní praxe Nejvyšším soudcem. *Soudce*, 2007, roč. IX, č. 4, s. 4-8. Také KÜHN, Zdeněk. O velkých senátech a judikatorních odklonech vysokých soudů. Praha: C. H. Beck, *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 2, s. 39-46. Srov. také BARÁKOVÁ, Martina. Stanoviska nejvyšších soudů: efektivní prostředek sjednocování judikatury nebo přežitek socialistické justice? *MUNI Law Working Paper Series*, č. 7/2015 (Prosinec 2015). Kriticky srov. KÜHN, Zdeněk. Stanoviska nejvyšších soudů: specifikum středoevropské právní kultury nebo komunistické reziduum? *Jurisprudence*, 2005, roč. XIV, č. 4, s. 9-10.

se od již vyjádřeného právního názoru.²² Pro empirické zkoumání a praktické použití je tak citační analýza, bez ohledu na míru závaznosti judikatury, mimořádně vhodným prostředkem při zkoumání nezamlčených vazeb v rozhodovací praxi.²³

2. STATUS QUO VEŘEJNĚ DOSTUPNÝCH A KOMERČNÍCH DATABÁZÍCH

Výchozí hypotézou, a zároveň důvodem nutnosti realizace výzkumu v oblasti citační analýzy je, že z veřejně dostupných databází judikatury Ústavního soudu,²⁴ Nejvyššího soudu,²⁵ Nejvyššího správního soudu,²⁶ jakož i ze tří nejrozšířenějších komerčních právních informačních systémů (ASPI, Beck-online, CODEXIS), nelze volně získat v datově zpracovatelné podobě údaje nutné k vytváření citačních sítí. Tyto údaje totiž buď vůbec neexistují, resp. pouze v limitované podobě – to v případě veřejně dostupných databází judikatury – nebo (logicky) nejsou volně dostupné k dalšímu zpracování v otevřené datové struktuře z důvodu ochrany práv duševního vlastnictví výrobců komerčních právních informačních systémů. V následujícím stručném popisu statu quo jednotlivých databází se zaměříme na to, zda judikatura v těchto databázích a informačních systémech obsahuje metadatový záznam o citacích, a pokud ano, zda reflektuje jejich kvalitu. Při analýze vycházíme ze stavu deklarovaného příslušným provozovatelem

²² Dle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je příslušný senát Nejvyššího soudu v případě dosažení odlišného názoru od již vyjádřeného povinen postoupit věc k rozhodnutí velkému senátu. Mutatis mutandis toto platí na základě § 17 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, i pro senáty Nejvyššího správního soudu, kdy senáty postupují věc k rozhodnutí rozšířenému senátu.

²³ Samozřejmě se zde vyskytuje problém vazeb zamlčených – KÜHN, Zdeněk a Hynek BAŇOUCH. O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy*. 2005, roč. 13, č. 13, s. 488.

²⁴ NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>.

²⁵ *Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>.

²⁶ *Rozhodnutí správních soudů* [online]. Nejvyšší správní soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>.

dané databáze, resp. výrobcem komerčního právního informačního systému.²⁷ Praktické pozorování chování daného vyhledávacího systému v praxi a jeho zohledňování vztahů mezi judikáty pak testujeme na vzájemně souvisejících rozhodnutích, u nichž je vztah a vzájemná citace explicitně zákonně formalizována. Zvolili jsme proto případy stanovisek pléna dle § 23 ZoÚS, rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu a rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu.²⁸ Pokud nebudou dostupné veřejně a komerční právní informační systémy adekvátně na metadatové úrovni reflektovat takto relativně jednoduché (formalizované) citační vztahy a jejich kvalitu, lze důvodně předpokládat, že v méně jasných případech již tato metadata nebudou dostupná vůbec. Pro jednoduchý praktický test jsou vybrány tři okruhy vzájemně souvisejících rozhodnutí, které jsou v detailech popsány níže. Způsob reflexe vztahů mezi nimi jsme do kvantity a kvality analyzovali ve veřejně dostupných databázích.²⁹ Poté jsme všechny tři modelové příklady podrobili obdobné analýze v komerčních informačních systémech ASPI, CODEXIS a Beck-online.

První analyzovaná skupina rozhodnutí mapuje vývoj názoru Ústavního soudu k „*sejmutí pachové stopy, odebrání vzorku vlasů a bukálního stěru z hlediska zákazu nucení k sebeobvinění*“.³⁰ Ústavní soud ve svém stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10 konstatoval, že se v případě užití zákonných donucovacích prostředků k zajištění součinnosti obviněného pro strpění výše uvedených úkonů nejedná o protiústavní donucování k sebeobviňování.

²⁷ K datu 30. dubna 2016.

²⁸ Viz pozn. pod čarou č. 22.

²⁹ Přičemž u veřejně dostupných databází používáme vždy jen jeden modelový případ a to rozhodovaný jeho provozovatelem. Logicky tak např. ve veřejně dostupné databázi Nejvyššího správního soudu neprovádíme průzkum dostupnosti metadat ke kauze rozhodované Nejvyšším soudem.

³⁰ Stanovisko pléna Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10 ze dne 30. listopadu 2010 (439/2010 Sb., ST 30/59 SbNU 595).

Okomentováno např. v MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. S. 351. Také LANGÁŠEK, Tomáš. Čl. 7. Nedotknutelnost osoby. In: WÁGNEROVÁ, Eliška et al. *Listina základních práva svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 191.

Tímto názorem ovšem překonal doposud opačný názor prvního³¹ a třetího³² senátu Ústavního soudu, které naopak v takovémto donucování spatřovaly zásah do čl. 40 odst. 4 Listiny. Plénu pak dle § 23 ZoÚS k posouzení předložil tuto otázku druhý senát, který dospěl v řízení ve věci sp. zn. II. ÚS 2369/08³³ k opačnému názoru než první a třetí senát. Z hlediska vytváření citační sítě a analýzy se jedná o poměrně jednoduchý případ, kdy by stanovisko pléna mělo po kvantitativní stránce obsahovat metadata indikující citaci všech tří nálezů, po kvalitativní stránce by pak mělo indikovat překonání názoru prvního a třetího senátu a potvrzení názoru druhého senátu. Nálezy prvního a třetího senátu by pak v metadatech měly obsahovat záznam o citaci ve stanovisku pléna, případně kvalitu této citace. Rozhodnutí druhého senátu by pak taktéž mělo metadatově adekvátně reflektovat stanovisko pléna.

Druhá analyzovaná skupina rozhodnutí mapuje vývoj názoru Nejvyššího soudu v otázce nařízené exekuce a jejího následného zastavení v souvislosti s plněním dlužníka věřiteli na základě smlouvy o půjčce. Velký senát Nejvyššího soudu ve svém usnesení sp. zn. 31 Cdo 2184/2013³⁴ konstatoval, že se odchyluje od závěrů formulovaných v předešlém usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3334/2012.³⁵ Z hlediska konkrétní analýzy se tak opět jedná o poměrně jednoduchý případ, na kterém lze sledovat, v jakých souvislostech jednotlivé vybrané systémy poskytují informaci o tom, že se od původního usnesení Nejvyšší soud odchýlil.

Třetí analyzovaná skupina rozhodnutí mapuje vývoj rozhodovací praxe správních soudů, s Nejvyšším správním soudem v čele, v otázce data vzniku fikce negativního rozhodnutí při vyhodnocení žádosti o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a tedy možnosti podat opravný prostředek proti tomuto negativnímu rozhodnutí. Zkoumané usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 55/2007

³¹ Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 671/05 ze dne 22. února 2006 (N 41/40 SbNU 341).

³² Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 655/06 ze dne 23. května 2007 (N 89/45 SbNU 303).

³³ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2369/08 ze dne 9. prosince 2010 (N 244/59 SbNU 489).

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2015, sp. zn. 31 Cdo 2184/2013.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2013, sp. zn. 20 Cdo 3334/2012.

- 84 v osmém odstavci konstatuje konflikt dosavadní rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. Spor spočíval v otázce, zda je vznik fikce negativního rozhodnutí o žádosti o informace svázán s datem doručení informací či rozhodnutí, jak tvrdil Nejvyšší správní soud v dřívějším rozhodnutí č. j. 1 As 15/2006 - 73, nebo zda je lhůta 15 dnů určena jen správnímu orgánu. Ve zkoumaném usnesení rozšířeného senátu se Nejvyšší správní soud přiklonil k interpretaci uvedené v rozhodnutí č. j. 4 As 43/2006 - 82 a odchýlil se od rozhodnutí 1 As 15/2006 - 73, což by mělo být i adekvátně metadatově reflektováno.

2.1 DATABÁZE NALUS

Ústavní soud poskytuje na svých stránkách možnost obecného vyhledávání³⁶ a možnost rozšířeného vyhledávání prostřednictvím databáze NALUS³⁷ (systém pro vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky). V rámci rozšířeného vyhledávání jsou vyhledávacím systémem poskytnuty poměrně rozsáhlé možnosti, dle kterých je možno provádět metadatové vyhledávání v databázi. Z hlediska citační analýzy obsahuje tato databáze relevantní metadatový záznam “Napadený akt (druh; číslo; název; ust.)” a „Poznámka“. Pole “Napadený akt” konkretizuje “*rozhodnutí ve věcech, v nichž byl návrhem napaden zvolený typ aktu (např. zákon, jiný právní předpis, nařízení obce/kraje, rozhodnutí soudu, rozhodnutí správní)*”.³⁸ Pole „Poznámka“ umožňuje vyhledávat poznámky k danému rozhodnutí. Zapisují se sem např. vztahy k jiným rozhodnutím Ústavního soudu, mezinárodních institucí, popř. jiné „zaznamenáníhodné údaje“³⁹. Jedná se tak zejména právě o informaci, že došlo k překonání předešlé rozhodovací praxe.

³⁶ Ústavní soud [online]. Ústavní soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/>.

³⁷ NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>.

³⁸ Návod [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Help.aspx>.

³⁹ Návod [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Help.aspx>.

V **prvním modelovém případě** tak databáze NALUS poskytuje u stanoviska pléna informaci v poli „Napadený akt“, že se jedná o „*rozhodnutí Ústavního soudu; I. ÚS 671/05; rozhodnutí Ústavního soudu; III. ÚS 655/06.*“ V „Poznámce“ je pak v konkrétním případě uvedeno, že „*stanovisko pléna Pl. ÚS-st 30/10 pro řízení sp. zn. II. ÚS 2369/08 překonává právní názory obsažené v nálezech sp. zn. I. ÚS 671/05 a III. ÚS 655/06.*“⁴⁰ Stejná „Poznámka“ je pak uvedena i u nálezů prvního a třetího pléna. Nález druhého senátu má pak v poli „Poznámka“ uvedeno „*vztah ke stanovisku [sic!] pléna Pl. ÚS-st. 30/10*“.⁴¹

2.2 DATABÁZE NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Nejvyšší soud na svých stránkách poskytuje základní možnost vyhledávání rozhodnutí v rámci databáze dle spisové (senátní) značky⁴² a možnost rozšířeného vyhledávání rozhodnutí⁴³ dle specifických kategorií.⁴⁴ Z hlediska citační analýzy však tato databáze neobsahuje relevantní metadatové záznamy. Zdůrazňujeme ovšem, že po vyhledání rozhodnutí, proti kterým byla podána ústavní stížnost, je v daném zobrazení soudního rozhodnutí tato skutečnost obsažena. Je tak poskytnuta informace o tom, kdy byla ústavní stížnost podána, jaká jí byla Ústavním soudem přiřazena spisová značka, jméno soudce zpravodaje, výsledek a datum rozhodnutí. Žádné další informace o tom, jak Nejvyšší soud reflektuje svou předešlou roz-

⁴⁰ Poznámka ke stanovisku pléna Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10 - 1 ze dne 30. listopadu 2010 (439/2010 Sb., ST 30/59 SbNU 595). *Karta a text dokumentu – Nalezené* [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=68234&pos=1&cnt=1&typ=result>.

⁴¹ Poznámka nálezů Ústavního soudu, sp. zn. sp. zn. II. ÚS 2369/08 ze dne 9. 12. 2010 (N 244/59 SbNU 489). *Karta a text dokumentu – Nalezené* [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=68534&pos=1&cnt=1&typ=result>.

⁴² *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>.

⁴³ *Rozšířené vyhledávání* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁴⁴ Podrobné instrukce k jednotlivým vyhledávacím kategoriím jsou obsaženy dále zde: *Nápo- věda – vyhledávání rozhodnutí* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/Napoveda~Vyhledavaniroz- hodnuti~Napoveda__vyhledavani_rozhodnuti~.

hodovací praxi (případně jiné návaznosti na rozhodovací praxi soudů), v systému metadatově reflektovány nejsou a jsou tedy obsaženy případně pouze v plném textu samotného rozhodnutí.

Při vyhledání usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 2184/2013 (**druhý modelový příklad**) je systémem poskytnut samotný text rozhodnutí (bez dalšího) a hlavička usnesení obsahující základní identifikační údaje týkající se usnesení. Vyhledávací systém Nejvyššího soudu⁴⁵ neposkytuje žádné další informace zejména o tom, že by daným usnesením došlo k překonání usnesení předchozího. Tento fakt lze odhalit jen při samotném průchodu textem usnesení.⁴⁶ Identická je situace i v případě usnesení 20 Cdo 3334/2012.

2.3 DATABÁZE NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU

Uživatel má možnost v databázi Nejvyššího správního soudu vyhledávat pomocí webového rozhraní. V rámci této databáze je k jednotlivým rozhodnutím vždy připojen relativně obsáhlý metadatový záznam, podle kterého je rovněž možné vyhledávat. Z hlediska citační analýzy obsahuje tato databáze následující relevantní metadatové záznamy.⁴⁷ Pole „Opravný prostředek a výsledek řízení o něm“, obsahuje odkaz na rozhodnutí, které je v rámci daného případu procesně výše. V případě rozhodnutí krajského soudu v prvním stupni je zde uvedena spisová značka Nejvyššího správního soudu. V případě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu je zde uvedena spisová značka Ústavního soudu. Pokud již bylo v odkazovaném řízení roz-

⁴⁵ *Rozšířené vyhledávání* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

⁴⁶ Vyhledávací systém Nejvyššího soudu nicméně poskytuje informaci o probíhajícím průběhu podané ústavní stížnosti. Tuto informaci uvádíme specificky proto, že je v rámci vyhledávacího systému databáze rozhodnutí Nejvyššího soudu jedinou relevantní v souvislosti s cílem tohoto článku. To lze demonstrovat například u rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2011, sp. zn. 21 Cdo 3478/2010. Po vyhledání jsou pak uvedeny údaje odkazující na konkrétní spisovou značku, pod kterou je ústavní stížnost projednávána, včetně informace, jaký byl její výsledek.

⁴⁷ Vysvětlující poznámky k jednotlivým níže uvedeným polím jsou uvedené na základě dokumentu *Nápověda pro vyhledávání v databázi judikatury správních soudů* [online]. Nejvyšší správní soud, S. 8 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/dokumenty/manualy/Manual_vyhledavac.pdf.

hodnuto, je uveden i způsob rozhodnutí. V poli „Prejudikatura“ jsou pak obsaženy odkazy na rozhodnutí, které jsou prejudikaturní k zobrazenému rozhodnutí. U prejudikatury je zajímavé, že ač plný vyhledávací formulář rozlišuje 3 typy prejudikatorních rozhodnutí dle jejich povahy (procesní, závazná a inspirativní), ve výsledcích vyhledávání se toto dělení nijak neprojevuje. Krom tohoto obecného vyhledávacího formuláře je na webových stránkách nssoud.cz pod záložkou „Rozšířený senát“ umístěn specializovaný vyhledávací formulář určený pro vyhledávání rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. V tomto formuláři jsou k rozhodnutí připojena z hlediska citační analýzy vybraná relevantní data a metadata.⁴⁸ Ve sloupci „Usnesení o postoupení věci“ je identifikováno usnesení, kterým některý ze senátů Nejvyššího správního soudu postoupil danou věc rozšířenému senátu a odkaz na jeho plný text. Ve sloupci „Rozhodnutí, od kterého se předkládající senát hodlá odchýlit“ je dostupný identifikátor a odkaz na plný text rozhodnutí, které původní senát označil jako konfliktní. Řádek „Rozhodnutí rozšířeného senátu“ obsahuje odkaz na samotné rozhodnutí rozšířeného senátu, neidentifikuje však žádným způsobem, jak rozšířený senát rozhodl.

Usnesení rozšířeného senátu č. j. 4 As 55/2007 - 84 (**třetí modelový případ**) po vyhledání v obecném vyhledávacím formuláři databáze Nejvyššího správního soudu obsahuje metadata s odkazem na prejudikaturu, kterou představuje rozhodnutí sp. zn. 1 As 15/2006. Je zde uveden hypertextový odkaz, ovšem kromě toho v obecném vyhledávacím formuláři není k tomuto usnesení nic uvedeno. Při využití zvláštního vyhledávacího formuláře rozšířeného senátu je k usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 84 uvedeno následující: u „Usnesení o postoupení věci“ je odkázáno na usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 52; u „Rozhodnutí, od kterého se předkládající senát hodlá odchýlit“ je uveden rozsudek sp. zn. 1 As 15/2006; u „Rozhodnutí rozšířeného senátu“ je pak uvedeno samotné usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 84. Usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 52, kterým došlo k postoupení věci rozšířenému senátu, v rámci obecného vyhledávání neobsahuje žádná metadata ohledně prejudikatury nebo navazujících rozhodnutí; ve zvláštním vyhle-

⁴⁸ K vyhledávání rozhodnutí přes tento formulář není k dispozici žádná nápověda.

dávající rozhodnutí rozšířeného senátu je toto usnesení uvedeno pod „Usnesením o postoupení věci“, jak bylo zmíněno výše. Rozsudek č. j. 4 As 55/2007 - 92, který procesně navazuje na usnesení rozšířeného senátu, při využití obecného vyhledávače obsahuje informace usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 84 (označené jako „Prejudikatura“); při vyhledávání v rozhodnutích rozšířeného senátu není vůbec obsažen. Překonaný rozsudek sp. zn. 1 As 15/2006 pak v poli „Prejudikatura“ neobsahuje žádný údaj a při jeho vyhledávání ve vyhledávající rozhodnutí rozšířeného senátu není nalezen žádný záznam.

2.4 ASPI

Komerční právní informační systém ASPI 2015 využívá při vyhledávání pro hodnocení důležitosti jednotlivých judikátů v modulu Judikatura proprietární⁴⁹ metriku LexRank. Ta dle výrobce „při řazení výsledků zohledňuje především závaznost/precedenční váhu soudního rozhodnutí, počet citací, publikování v oficiálních sbírkách a časové hledisko.“⁵⁰ K roli a váze jednotlivých kritérií se až na výjimku časového hlediska výrobce, z pochopitelných důvodů, nijak nevyjadřuje.⁵¹

Tento systém metadatově obohacuje jednotlivé judikáty položkou „Vztah k“. Toto pole je zobrazeno v okně „Informace“ a má i své vlastní okno „Vztah“ v panelu nástrojů. V případě pole a okna „Vztah“ se pak jedná o dokumenty, na které daný dokument (judikát) sám odkazuje.⁵² Jak ale uvádí výrobce, ne všechny citované dokumenty jsou uvedeny jako sou-

⁴⁹ Nedostupnost způsobu výpočtu hodnoty LexRank konstatuje i Zbiral: „přesný způsob výpočtu LexRanku zůstává samozřejmě know-how autorů a ani jeho hodnoty nelze z ASPI volně získat v datově zpracovatelné podobě“. ZBÍRAL, Robert. Které české zákony jsou nejdůležitější? Hledání objektivních metod výběru. *Správní právo*. 2015, roč. 48, č. 4-5, s. 252.

⁵⁰ *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015. Kapitola 14.2. Řazení.

⁵¹ Novější dokumenty, dle informací výrobce ovšem zpravidla předcházejí starší. Tamtéž.

⁵² *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015. Kapitola 18. Okno Vztah.

visející.⁵³ Jedná se o redakční výběr relevantních souvisejících dokumentů.⁵⁴ Kritéria k zařazení souvisejících dokumentů (konkrétně judikátů) nejsou konkrétně deklarovaná. Systém tak neobsahuje prostý celkový počet citací jednotlivého rozhodnutí, ani neobsahuje speciální metadatové pole řešící kvalitu citací. K názvu judikátu a do pole „Vztah k“ bývají přidávány redakční poznámky, které vymezují vztahy jednotlivých dokumentů.⁵⁵ Typicky se jedná o indikaci zrušení/překonání rozhodnutí Ústavním soudem. Ve formě redakční poznámky se pak tato informace objevuje i před samotným plným textem zrušeného rozhodnutí. Samotné rušící/překonávající rozhodnutí tuto poznámku ovšem neobsahuje. Konečně, systém umožňuje přímo vyhledat související judikaturu s daným dokumentem (judikátem).⁵⁶ Jak uvádí výrobce, tímto vyhledáváním lze nalézt dokumenty (judikáty), které „kvalifikovaným“⁵⁷ způsobem odkazují na zadaný dokument nebo jeho část.“⁵⁸ Nepůjde tedy o případy, kdy je určitý dokument toliko citován v textu jiného dokumentu. Obecně je ale v Příručce pro Automatizovaný Systém Právních Informací deklarováno, že „všechny vztahy mezi dokumenty zařazenými v systému ASPI jsou chápány jednosměrně“.⁵⁹ Z časového hlediska jsou pak zásadně vyhledávány pouze pozdější (novější) dokumenty.⁶⁰

⁵³ Ač tomu tak dle výrobce zpravidla je. Nápověda ASPI. *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015. Kapitola 18. Okno Vztah.

⁵⁴ Tamtéž. *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015.

⁵⁵ *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015. Kapitola 13.6. Vyhledávání podle názvu dokumentu.

⁵⁶ Vyhledávání je realizováno pomocí jedinečného identifikačního čísla ASPI ID, které je použito v základní vyhledávací masce modulu Judikatura v poli „Vztah k“.

⁵⁷ Nejedná se tak o prostou citaci v textu jiného dokumentu (judikátu). *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015. Kapitola 13.7. Vyhledávání podle vztahů mezi dokumenty.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž. Jak tedy dále uvádí tento zdroj: „Má-li tedy dokument A vztah k dokumentu B, neznamená to nezbytně nutně, že dokument B bude mít také vztah k dokumentu A“.

⁶⁰ Tamtéž.

U výše uvedeného **prvního modelového případu** ASPI u stanoviska pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10⁶¹ v textu ani názvu neobsahuje žádnou indikaci vztahu k dalším v tomto modelovém případě relevantním rozhodnutím. V okně „Informace“ pak v poli „Vztah k“ nejsou výše uvedené dotčené nálezy explicitně zmíněny – obsahuje pouze „...“, tedy indikátor existence dalších souvisejících dokumentů. Je tedy nutno aktivně otevřít samostatné okno „Vztah“. Zde jsou pak uvedeny nálezy prvního a třetího senátu identifikované spisovou značkou a jedinečným identifikačním číslem ASPI ID a s poznámkou „překonáno“. Nález druhého senátu zde ovšem uveden není. V případě vyhledání související judikatury kliknutím na příslušné tlačítko na panelu nástrojů jsou v seznamu výsledků zařazeny kromě stanoviska pléna samotného i všechny tři relevantní nálezy sp. zn. I. ÚS 671/05, III. ÚS 655/06 a II. ÚS 2369/08. Překonáný nález prvního senátu⁶² neobsahuje ani v názvu, ani v samotném textu redakční poznámku o překonání. V okně „Informace“ pak v poli „Vztah k...“ není uveden explicitně žádný judikát – pole ale obsahuje „...“, tedy indikátor existence dalších souvisejících dokumentů. Ty jsou pak dostupné po kliknutí na příslušnou ikonu „Vztah“, kde je zmíněno právě překonávající stanovisko pléna, ovšem bez naznačení polarit. V případě aktivního vyhledání související judikatury kliknutím na příslušné tlačítko na panelu nástrojů jsou pak jako související uvedeny stanovisko pléna a nález prvního senátu (sic!). Překonáný nález třetího senátu⁶³ obsahuje informaci o překonání před samotným textem a v metadataovém poli „Název“.⁶⁴ V poli „Vztah k“ není stanovisko pléna explicitně uvedeno – pole obsahuje pouze „...“, indikátor existence dalších souvisejících dokumentů. Ty jsou pak dostupné po kliknutí na příslušnou ikonu okna „Vztah“, kde je zmíněno překonávající stanovisko pléna, ale bez příslušné polarit. V případě aktivního vyhledání související judikatury související s nálezem třetího senátu kliknutím na příslušné tlačítko je zobrazeno relevantní stanovisko pléna, jakož i nález třetího senátu (autoreference)

⁶¹ V systému je označeno i jedinečným identifikačním číslem JUD187233CZ.

⁶² V systému je označen i jedinečným identifikačním číslem JUD33583CZ.

⁶³ V systému je označen i jedinečným identifikačním číslem JUD37974CZ.

⁶⁴ Ve znění: „Poznámka redakce ASPI: překonáno stanoviskem pléna Pl. ÚS - st. 30/10 - 1 ze dne 30. listopadu 2010“.

v seznamu výsledků zařazeny. Konečně náleží druhému senátu sp. zn. II. ÚS 2369/08,⁶⁵ který byl vydán po diskutovaném stanovisku pléna (jehož názorem byl druhý senát ve smyslu § 23 ZoÚS vázán), je v systému ASPI v názvu a textu výslovně označeno jako překonané diskutovaným stanoviskem pléna (sic!). Metadata v poli „Vztah k“ pak tvoří pouze identifikační číslo a sp. zn. stanoviska pléna. V okně „Vztah“ je pak uvedeno stanovisko. U tohoto rozhodnutí ovšem nelze aktivně vyhledat související judikaturu.

U druhého modelového případu⁶⁶ (problematika exekuce) se velký senát Nejvyššího soudu odchyluje od příslušného staršího usnesení.⁶⁷ ASPI nijak neindikuje vzájemnou souvislost těchto dvou usnesení, která ale logicky vyplývá ze samotného usnesení, které přímo v textu na starší usnesení odkazuje. V poli „Vztah k“ v okně „Informace“, jakož i v samotném okně „Vztah“ tedy odkaz na toto usnesení zcela chybí. V případě snahy o vyhledání související judikatury pak systém ASPI neobsahuje žádná dostupná rozhodnutí (příslušné tlačítko pro vyhledávání související judikatury je neaktivní). U překonaného usnesení v poli „Vztah k“ v okně „Informace“, jakož i v samotném okně „Vztah“, odkaz na překonávající usnesení zcela chybí, příslušné tlačítko pro vyhledávání související judikatury je neaktivní.

V případě **třetího modelového případu** (datum fikce doručení negativního rozhodnutí v případě žádosti o informace) jsme zkoumali v systému ASPI nejprve usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 52.⁶⁸ Informace týkající se vztahu tohoto usnesení s dalšími soudními rozhodnutími ale není dostupná a pole „Vztah k“ v konkrétním případě zcela absentuje (není aktivní). ASPI tak neobsahuje žádná dostupná rozhodnutí související s tímto usnesením v okně „Vztah“ či související judikatura. Usnesení rozšířeného senátu č. j. 4 As 55/2007 - 84⁶⁹ v poli „Vztah k“ v okně „Informace“, jakož i v okně „Vztah“ uvádí rozhodnutí č. j. 1 As 15/2006 - 73, ovšem bez vyznačení

⁶⁵ V systému je označen i jedinečným identifikačním číslem JUD190593CZ.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2015, sp. zn. 31 Cdo 2184/2013.

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2013, sp. zn. 20 Cdo 3334/2012.

⁶⁸ V systému je označeno i jedinečným identifikačním JUD149493CZ.

⁶⁹ V systému je označeno i jedinečným identifikačním číslem JUD151328CZ.

polarity citace. Při vyhledání související judikatury se zobrazí toto stejné konkrétní usnesení (autoreference), ale již žádné další, které by souviselo s modelovým případem. V případě navazujícího rozsudku (č. j. 4 As 55/2007 - 92)⁷⁰ nejsou v poli "Vztah k" v okně „Informace“, jakož i v okně „Vztah“ obsažena žádná kvantitativní, či kvalitativní metadata. Při vyhledání související judikatury pak je v seznamu zobrazen samotný rozsudek (autoreference). Rozhodnutí, od kterého se soud odchýlil, tedy č. j. 1 As 15/2006 - 73,⁷¹ v poli "Vztah k" v okně „Informace“, jakož i v okně „Vztah“ neuvádí žádná relevantní metadata. V případě vyhledání související judikatury, ale zobrazí rozhodnutí č. j. 4 As 55/2007 - 84, jakož i sebe samé (autoreference).

2.5 BECK-ONLINE

Beck-online je nejmladším ze tří hlavních komerčních českých právních informačních systémů. Obsahuje modul Judikatura, ke kterému je však dostupné jen minimum informací, které by naznačily, jakým způsobem vyhodnocuje relevanci jednotlivých dokumentů a jakým způsobem zohledňuje citace rozhodnutí navzájem. Z nápovědy k systému je možné vyčíst jen, že modul Judikatura obsahuje přes 260.000 dokumentů české a evropské judikatury a zpracovává všechny podstatné zdroje judikatury.⁷² Výrobce dále deklaruje, že nejpodstatnější rozhodnutí jsou podle relevance nabízena přednostně.⁷³

Obecně v případě systému Beck-online platí, že odkazy na další rozhodnutí uvedené v pravém panelu Souvislosti v záložce „Související judikatura“, jsou jen prostými hypertextovými odkazy, které jsou metadataově doplněné o označení soudu, spisovou značku, datum vydání rozhodnutí a publikační platformu. Tam, kde je k dispozici, je uveden i začátek právní věty. Označení polarity nebo vztahy mezi rozhodnutími v tomto poli schází – vztah k jiným judikátům se ale může, obdobně jakou právního informační-

⁷⁰ V systému je označen i jedinečným identifikačním číslem JUD153581CZ.

⁷¹ V systému je označeno i jedinečným identifikačním číslem JUD48198CZ.

⁷² Judikatura. *Beck-online* [online]. C. H. Beck, 2016 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/judikatura/>.

⁷³ Tamtéž.

ho systému ASPI, projevit ve formě poznámky. Ta je pak dostupná v levém panelu v záložce „Základní údaje“ a na začátku textu. Stejně tak není explicitně uvedena informace, na základě čeho jsou vybrané dokumenty zařazeny do položky „Související judikatura“. V této záložce dále informační systém Beck-online rozlišuje judikáty citované (pole „Cituje“) a judikáty zvolený judikát citující (pole „Citováno“). Judikáty se často vyskytují ve více vyjádřeních ve více publikačních platformách – jak totiž tvrdí výrobce, v rámci systému Beck-online je zpracováváno více zdrojů judikatury.⁷⁴ V poli „Citováno“ (jak bude demonstrováno níže) se tak vyskytují jako zachycené citace i odkazy na vyjádření téhož judikátu v různých publikačních platformách. Lze se tedy domnívat, že systém pravděpodobně nerozlišuje autocitace.

U uvedeného **prvního modelového případu** při zobrazení stanoviska pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10⁷⁵ Beck-online obsahuje v textu formou poznámky informaci, že řízení sp. zn. II. ÚS 2369/08 překonává právní názory obsažené v nálezech sp. zn. I. ÚS 671/05 a sp. zn. III. ÚS 655/06 (tato informace je rovněž zobrazena i v záložce „Základní údaje“). V daném případě je tak výslovně obsažena indikace, jakým způsobem dochází k vývoji judikatorní praxe. Rovněž v poli „Cituje“ jsou překonané nálezy prvního a třetího senátu zmíněny. V tomto poli však není obsažen odkaz na nález sp. zn. II. ÚS 2369/08, který chronologicky na stanovisko pléna navazuje.⁷⁶ V případě nálezu sp. zn. II. ÚS 2369/08⁷⁷ je v hlavičce samotného textu zdůrazněno, že tento nález má vztah ke stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10 (tato informace je rovněž zobrazena i v záložce „Základní údaje“). Není ale explicitně naznačen vztah k nálezům sp. zn. I. ÚS 671/05 a III. ÚS 655/06, přestože jsou tyto dva nálezy v samotném textu nálezu druhého senátu explicitně zmíněny a přestože jsou překonány stanoviskem pléna, na

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Toto stanovisko je v systému Beck-online uvedeno i v dalším vyjádření (Výběr ÚS 3324/2010).

⁷⁶ Dle § 23 ZoÚS je stanoviskem pléna v dalším řízení senát vázán.

⁷⁷ Je nutno poznamenat, že nález Ústavního soudu se sp. zn. II. ÚS 2369/08 je v databázi právního informačního systému Beck-online uveden ve dvou vyjádřeních – v prvním případě je označeno jako „244/2010 Usn.“ a ve druhém jako „Výběr ÚS 3597/2010“.

kteří nález druhého senátu argumentačně a fakticky navazuje. V záložce „Související judikatura“ pak jsou ale všechny diskutované nálezy⁷⁸ a stanovisko pléna uvedeny v poli „Cituje“ a stanovisko je uvedeno i v poli „Citováno“. U nálezu sp. zn. I. ÚS 671/05⁷⁹ se v hlavičce samotného textu (a rovněž v záložce „Základní údaje“) objevuje stejná informace, jaká byla uvedena v případě stanoviska pléna, tedy že „stanovisko pléna Pl. ÚS-st 30/10 pro řízení sp. zn. II. ÚS 2369/08 překonává právní názory obsažené v nálezech sp. zn. I. ÚS 671/05 a III. ÚS 655/06.“⁸⁰ V záložce „Související judikatura“ v poli „Cituje“ je zmíněn nález prvního a třetího senátu a v poli „Citováno“ pak stanovisko pléna a všechna vyjádření nálezu prvního, druhého a třetího senátu. Po vyhledání nálezu sp. zn. III. ÚS 655/06⁸¹ je ve formě poznámky zobrazena identická informace o překonání právního názoru, jak bylo uvedeno výše (rovněž tak v záložce „Základní údaje“). V poli „Cituje“ je uveden nález prvního a třetího senátu a v poli „Citováno“ pak stanovisko pléna a všechna vyjádření nálezu prvního, druhého a třetího senátu, ve všech vyjádřeních. Způsob určení počtu a pořadí nabízených citovaných/citujících dokumentů v záložce „Související judikatura“ se ale nepodařilo určit a výrobce je neobjasňuje ani v polích „Cituje“ a „Citováno“.

U druhého modelového případu se u usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 2184/2013⁸² nezobrazuje žádná informace (a to ani formou po-

⁷⁸ I. ÚS 671/05 (41/2006 USn.), III. ÚS 655/06 (89/2007 USn.).

⁷⁹ Nález Ústavního soudu se sp. zn. I. ÚS 671/05 je v databázi právního informačního systému Beck-online uveden ve dvou vyjádřeních – v prvním případě je označeno jako „41/2006 USn.“ a ve druhém jako „Výběr ÚS 3204/2006“.

⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 22. února 2006, sp. zn. I. ÚS 671/05. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [vid. 30. duben 2016].

⁸¹ Nález Ústavního soudu se sp. zn. III. ÚS 655/06 je v databázi právního informačního systému Beck-online uveden ve dvou vyjádřeních (označeno jako 89/2007 USn., resp. Výběr ÚS 3279/2007).

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu 31 Cdo 2184/2013 se v systému Beck-online vyskytuje celkem v šesti vyjádřeních (C 14424, R 55/2015 civ., Výběr NS 765/2015, Výběr NS 280/2015, AN 2/2015 str. 21 a PR 9/2015 str. 334). Žádné z vyjádření neobsahuje záhlaví, která by upozorňovala na související rozsudky, jak tomu bylo v případě usnesení pléna Ústavního soudu Pl. ÚS-st 30/10 ve vyjádření Výběr ÚS 3324/2010. Všechna vyjádření mají v pravém panelu Souvislosti zcela shodnou kategorii a Cituje (obsahuje 9 odkazů na soudní rozhodnutí). Pouze vyjádření R 55/2015 civ. Obsahuje rovněž kategorii Citováno, ve které jsou uvedené 4 dokumenty. Žádný z nich však není dalším soudním rozhodnutím, ale jedná se o odborné a popularizační články.

známky v „Základních údajích“), která by indikovala, že se toto usnesení odchyluje od předešlého usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3334/2012.⁸³ V poli „Cituje“ je usnesení, které je překonáno, zmíněno. V případě usnesení sp. zn. 20 Cdo 3334/2012 jakákoli informace o tom, že došlo k jeho překonání, chybí. V poli „Citováno“ je ovšem jako na související judikaturu uveden odkaz na usnesení sp. zn. 31 Cdo 2184/2013.⁸⁴

V případě **třetího modelového případu** usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 55/2007 - 84⁸⁵ neobsahuje žádnou poznámku (a tedy informace na začátku textu a v „Základních údajích“), která by vysvětlovala vztah k dalším rozhodnutím. V poli „Cituje“ je na rozsudek č. j. 1 As 15/2006 - 73, jakožto k prejudikatuře k rozhodnutí, odkázáno. Jakákoli další metadata o citaci jiného rozhodnutí v související věci však v daném případě v systému Beck-online chybí. Usnesení č. j. 4 As 55/2007 - 52⁸⁶ rovněž neobsahuje v rámci poznámky žádné údaje o vztahu k dalším relevantním rozhodnutím. Pole, které by odkazovala na související judikaturu, zcela absentují. Rozsudek č. j. 4 As 55/2007 - 92⁸⁷ neobsahuje žádné údaje v záložce „Související judikatura“, v záložce „Základní údaje“ ale obsahuje metadatový záznam o prejudikatuře (č. j. 4 As 55/2007 - 84). Rozsudek č. j. 1 As 15/2006 - 73⁸⁸, překonaný usnesením rozšířeného senátu, rovněž neobsahuje v rámci poznámky ani v poli prejudikatura žádnou informaci o související judikatuře.

2.6 CODEXIS

Právní informační systém CODEXIS společnosti Atlas Consulting využívá při vyhledávání v modulu Judikatura ČR pro hodnocení důležitosti jednotlivých judikátů citační index v rámci doplňku CITEX. Dle výrobce je pak základem tohoto systému počet citací mezi jednotlivými rozhodnutími, bez

⁸³ Toto usnesení se v Beck-online vyskytuje rovněž v dalším zdroji (Výběr NS 2253/2013).

⁸⁴ Odkaz na toto usnesení je uveden pětkrát a to díky tomu, že dané usnesení je v databázi Beck-online zařazeno z více datových zdrojů, jak je popsáno výše.

⁸⁵ Toto usnesení se v Beck-online vyskytuje rovněž v dalším zdroji (1879/2009 Sb. NSS).

⁸⁶ Toto usnesení se v Beck-online vyskytuje rovněž v dalším zdroji (NSS 1307/2008).

⁸⁷ Toto usnesení se v Beck-online vyskytuje rovněž v dalším zdroji (NSS 1302/2009).

⁸⁸ Toto usnesení se v Beck-online vyskytuje rovněž v dalším zdroji (Výběr NSS 1114/2007).

počtu citací na rozhodnutí v téže věci.⁸⁹ Metoda hodnocení odkazů ovšem (logicky) není zveřejněná. Při charakteristice doplňku CITEX výrobce poněkud krypticky uvádí, že „odkazy zpracovává specifickým způsobem a přiřazuje judikátům hodnotu Citačního indexu podle toho, kolikrát byly judikáty citovány“.⁹⁰

Metadatově jsou pak jednotlivé judikáty obohacovány, přičemž v souladu s výše uvedeným rozlišuje na „Judikatura České republiky“⁹¹ a specificky „Související v téže věci“ – tyto informace jsou dostupné na kartě „Související“. Údaje z první karty jsou i součástí samotného textu judikátu. V rámci doplňku CITEX je zobrazen celkový počet citací příslušného judikátu, jednotlivé jej citující judikáty a jejich identifikátory a citační index, jakož i náhled citace v textu citujícího judikátu („snippet“). Není ovšem žádným způsobem zachycena kvalita citace. Je možno zobrazit i historický (roční) vývoj množství citací daného judikátu. CITEX poskytuje i obecné informace o celkovém počtu judikátů, které jsou citovány, a celkovém počtu citací v rámci celého systému CODEXIS. Stejně tak umožňuje zobrazit celkový seznam nejcitovanějších rozhodnutí v systému a to jak absolutně, tak relativně v určitém časovém rozsahu.

U výše uvedeného **prvního modelového případu** (sebeobviňování) pak CODEXIS u stanoviska pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10 v samotném textu a na kartě „Judikatura České republiky“ uvádí sedm nálezů Ústavního soudu, včetně všech tří pro tento modelový příklad relevantních, ovšem bez polarity. Na kartě „Související v téže věci“ uvádí třicet pět citací, ovšem žádné zde z diskutovaných. Citační index stanoviska pak je 1,1 a počet přímých citací čtrnáct. Překonaný nález prvního senátu sp. zn. I. ÚS 671/05 neobsahuje ani na kartě „Související“, ani v samotném textu informaci o souvislosti se stanoviskem pléna. V doplňku CITEX je ovšem uveden i tento nález citující a překonávající stanovisko pléna, jej podporující nález třetího senátu a vůči němu se vymezující nález druhého senátu. Citační in-

⁸⁹ *Citex* [online]. Atlas Consulting s.r.o., © 2013 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.citex.cz/>.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Způsob výběru a kritéria zařazení ovšem na rozdíl od systému ASPI nejsou veřejně deklarovány.

dex tohoto rozhodnutí je 1,3 a počet přímých citací osmnáct. Zde je nutno upozornit na to, že překonaný nález má vyšší citační index než jej překonávající stanovisko. Nález třetího senátu sp. zn. III. 655/06 je po metadatové stránce totožný s prvním (tedy metadata na kartě „Související“ absentují) a citační index je ještě vyšší (1,4). Vyšší je i počet přímých citací (dvacet). V citačním doplňku CITEX je uvedeno stanovisko pléna a druhého senátu. Konečně, druhý senát je metadatově zpracován stejně, tedy metadata na kartě „Související“ absentují, jakož i poznámka v textu. Citační index je 0,3 a počet přímých citací tři, přičemž v doplňku CITEX je uveden i tento nález citující stanovisko pléna.

U výše uvedeného **druhého modelového případu** (exekuce) CODEXIS při vyhledání usnesení velkého senátu 31 Cdo 2184/2013 na začátku textu a na kartě „Judikatura ČR“ uvádí sedm rozhodnutí Nejvyššího soudu, včetně relevantního staršího usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3334/2012, ovšem bez polariry. Citační index usnesení, které se odchyluje od usnesení staršího, je 0,3 a počet přímých citací tři – není zde ale uvedeno usnesení, od něhož se velký senát odchyluje. Překonané usnesení neobsahuje ani na kartě „Související“, ani v samotném textu informaci o souvislosti s novějším usnesením. Citační index staršího usnesení je opět 0,3 a počet přímých citací čtyři. CITEX v seznamu usnesení, která starší usnesení citují, obsahuje rovněž usnesení sp. zn. 31 Cdo 2184/2013. Informace je zde ale poskytnuta bez jakéhokoli upozornění na to, že překonává starší usnesení.

U výše uvedeného **třetího modelového případu** (datum fikce doručení negativního rozhodnutí v případě žádosti o informace) jsou u usnesení o postoupení věci rozšířenému senátu (č. j. 4 As 55/2007 - 52) na kartě „Související v téže věci“ uvedeny rozhodnutí rozšířeného senátu (č. j. 4 As 55/2007 - 84) a finální rozhodnutí čtvrtého senátu (č. j. 4 As 55/2007 - 92). V doplňku CITEX je zanesena jedna citace, citační index je 0,1. Usnesení rozšířeného senátu č. j. 4 As 55/2007 - 84, který se výslovně odchyluje od názoru v rozsudku č. j. 1 As 15/2006 - 73, obsahuje v textu a na kartě „Související Judikatura ČR“ dvě rozhodnutí (s kauzou nesouvisející) a na kartě „Související v téže věci“ pak usnesení o postoupení této věci (č. j. 4 As

55/2007 – 52) a finální rozsudek čtvrtého senátu ve věci (č. j. 4 As 55/2007 - 92). Celkově je dle doplňku CITEX citováno patnáctkrát (nikoliv však rozhodnutími v téže věci) a citační index má hodnotu 1,1. Finální rozsudek ve věci nemá na kartě „Související Judikatura ČR“ žádný záznam a na kartě „Související v téže věci“ pak má uvedeno usnesení o postoupení této věci rozšířenému senátu (č. j. 4 As 55/2007 – 52) a usnesení rozšířeného senátu (č. j. 4 As 55/2007 - 84). Hodnota citačního indexu je 0,1 a počet citací jedna. Překonaný rozsudek č. j. 1 As 15/2006 - 73 pak neobsahuje žádná metadata na kartě „Související“. V doplňku CITEX pak má hodnotu citačního indexu 0,7, jedenáct citací, a to i se všemi třemi rozhodnutími ve věci sp. zn. 4 As 55/2007. U žádného z rozhodnutí není zohledněna kvalita citací, tj. informace o překonání či potvrzení prezentovaného názoru.

Pokud bychom měli velmi obecně shrnout výše zjištěné poznatky z praktického testu, lze konstatovat, že veřejně dostupné databáze nejsou metadataově příliš bohaté. Při zohledňování citací k rozsudkům vlastního soudu je metadataově nejbohatší databáze Nejvyššího správního soudu, a to zejména pak v případě rozhodnutí rozšířeného senátu. I zde však absentuje explicitně zaznamenaná polarita citací. Všechny veřejně dostupné databáze alespoň minimálně reflektují vztah a citace k rozhodnutím Ústavního soudu. U komerčních databází pak lze pozorovat trend snahy zvýšit kvalitu práce s judikaturou jejím hodnocením za pomoci speciálních metrik (LexRank a CITEX). Z hlediska zpracování kvantity citací pak lze zmínit metadata dostupná v systému CODEXIS, která reflektují kvantitu citací. Kvalita citací ovšem není nijak reflektována, naopak některá rozhodnutí, která výslovně překonávají jiná rozhodnutí, mají nižší citační index, než ta překonaná. U systému Beck-online situaci poněkud komplikuje zachytávání citací na jiné vyjádření téhož judikátu dostupné v různých publikačních platformách. Žádná z databází, resp. systémů, ovšem neobsahuje úplnou metadataovou strukturu umožňující provést úplnou kvantitativní či kvalitativní citační analýzu. Žádná z veřejně dostupných databází pak taková data otevřeně nezveřejňuje.

3. PROBLÉMY CITAČNÍ ANALÝZY A PRVNÍ KROKY K JEJICH ŘEŠENÍ

K vytvoření komplexní citační analýzy, která umožní plně využít možnosti počítačového zpracování textu⁹² je zapotřebí naplnit několik podmínek, které zpracování usnadní. Jednou z nich by měla být publikace strukturovaných dat ze strany soudních orgánů, která umožní další zpracování. Jak bylo výše naznačeno, tato zatím nejsou dostupná, případně v neadekvátní kvalitě.⁹³ Potřebná strukturovaná data mohou nabývat podoby robustní XML struktury, jako v případě EUR-Lexu,⁹⁴ nebo mohou využívat v současné době zaváděný standard identifikace soudních rozhodnutí ECLI.⁹⁵ Jakkoli má ale ECLI jako standardizovaná citace⁹⁶ usnadnit práci právě při zpracování nestrukturovaného textu soudních rozhodnutí, v současné době je jeho využitelnost poměrně nízká a zpracování soudních rozhodnutí za účelem vytvoření citační analýzy probíhá za využití lingvistických nástrojů.⁹⁷ K tomu, aby mohlo být plně využito potenciálu ECLI⁹⁸ pro rozvoj citační analýzy judikatury, bude nutné vytvořit nástroje

⁹² Což považuje za hlavní výhodu citační analýzy SADL, Urška a Yannis PANAGIS. What is Leading Case in EU Law? An Empirical Analysis. *European Law Review*, 2015, roč. 40, č. 1, s. 21. Tato výhoda dle nich umožní vyhledat vzorce v rozhodování, které by unikly při neasistovaném intuitivním zpracování.

⁹³ K aplikaci principu „open data“ na právní data srovnejte: WINKELS, Radboud. The Open-laws Project: Big Open Legal Data. In: SCHWEIGHOFER, Erich, Franz KUMMER a Walter HÖTZENDORFER. *Kooperation: Tagungsband des 18. Internationalen Rechtsinformatik Symposions: IRIS 2015*. Wien: Österreichische Computer Gesellschaft, 2015, s. 189-196.

⁹⁴ Tento postup využili SADL, Urška a Yannis PANAGIS (Op. cit.), kteří podpůrně využili dalších metod zpracování textu pro ověření, zda je v systému zobrazovaná metadatová struktura správná. Podrobně viz PANAGIS, Yannis a Urška SADL. The Force of EU Case Law: A Multi-dimensional Study of Case Citations. In: ROTOLO, Antonino (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2015, s. 75-76.

⁹⁵ K ECLI aktuálně VAN OPIJNEN, Marc a Alexander IVANTCHEV. Implementation of ECLI – State of Play. In: ROTOLO, Antonino (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2015, s. 165-169.

⁹⁶ Obsahuje pět polí – zkratku ECLI, kód země, kód soudu, rok rozhodnutí a unikátní pořadové číslo rozhodnutí. V České republice zakomponoval číslování ECLI prozatím Nejvyšší soud a Ústavní soud. Označení nálezu Ústavního soudu ze dne 20. prosince 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/11 tak vypadá následovně: ECLI:CZ:US:2011:Pl.US.24.11.1.

umožňující automatickou extrakci odkazů z textu soudního rozhodnutí a jejich standardizaci do jednotného formátu.

Tím se dostáváme k překážkám, na které využití citační analýzy při hodnocení důležitosti soudních rozhodnutí naráží. Vytvoření nástroje umožňujícího rozpoznávání citací v textu rozhodnutí a jejich standardizaci⁹⁹ je pouze prvním z nich. Druhým krokem je rozpoznání odkazů, které hrají roli argumentační od těch, které hrají roli rekapitulační – danou např. procesními pravidly nebo zvyklostmi jednotlivých soudů. V případě, že by měla být provedena citační analýza i kvalitativní rozměr, je nutné automatizovaně rozpoznávat tzv. polaritu citací, tedy informaci o tom, jakým způsobem se soudce k citované judikatuře staví.¹⁰⁰ Může se vůči ní vymezovat, beze zbytku s ní souhlasit apod.¹⁰¹

Každý z těchto kroků představuje v českém prostředí vstup do neznámé oblasti. Všeobecně uznávaný citační standard si u nás jen obtížně hledá svoji cestu,¹⁰² a i kdyby vznikl, problém s masou judikatury bez zjevných citačních pravidel a nedostupných adekvátních metadat to zpětně nevyřeší.

⁹⁷ Jak popisují AGNOLONI, Tommaso a Ugo PAGALLO. The Power Laws of the Italian Constitutional Court, and Their Relevance for Legal Scholars. In: ROTOLO, Antonino (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2015, s. 2.

⁹⁸ Srov. diskuzi z HARAŠTA, Jakub. Nejednoznačnost odkazů k soudním rozhodnutím a možnosti řešení. *Revue pro právo a technologie*, 2015, roč. 6, č. 11, s. 20-23.

⁹⁹ Viz VAN OPIJNEN, Marc. Canonicalizing Complex Case Law Citations. In: WINKELS, Radboud (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2010*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2010, s. 97-106.

¹⁰⁰ Tím se však možnosti kvalitativní analýzy rozhodnutí použitých k argumentaci ani zdaleka nevyčerpávají – srov. např. KÜHN, Zdeněk. České lustrační rozhodnutí – role srovnávacího práva a nedostatky v soudcovské argumentaci. In: NOVOTNÝ, Oto (ed.). *Pocita Doc. JUDr. Vladimíru Mikule k 65. narozeninám*. Praha: ASPI Publishing, 2002, s. 361-381. Dále viz VAN OPIJNEN, Marc. Canonicalizing Complex Case Law Citations. In: WINKELS, Radboud (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2010*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2010, s. 97-106. Také TRAN, Ianh Thi, NGO, Bach Xuan, NGUYEN, Minh Le a Akir SHIMAZU. Automated Reference Resolution in Legal Texts. *Artificial Intelligence and Law*, 2013, roč. 22, č. 1, s. 29-60.

¹⁰¹ Srov. některé úvahy na toto téma ve WINKELS, Radboud, BOER, Alexander, VREDEBREGT, Bart, VAN SOMEREN, Alexander. Towards a Legal Recommender System. In: HOEKSTRA, Rinke (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2014*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2014, s. 174.

Snahy o vyřešení některých shora nastíněných problémů jsou tak sporadické a přicházejí primárně z mimoprávního prostředí.¹⁰³

Jakákoli snaha o umožnění komplexní citační analýzy tak musí při zpracování nestrukturované podoby, v jaké jsou rozhodnutí českých soudů dostupná, začít jako anotační cvičení¹⁰⁴ – tým anotátorů v něm bude vyznačovat ve vybraných rozhodnutích reference k jiným rozhodnutím a bude je opatřovat atributy, které budou směřovat k bližšímu pochopení úlohy této reference v textu rozhodnutí. V tomto textu vycházíme z premisy, že většina rozhodnutí bude identifikována jejich spisovými značkami. Tyto mohou být dále opatřeny dalšími atributy, jako je údaj o publikaci rozhodnutí v zákonné sbírce (nebo naopak o absenci publikace), určení citovaného odstavce, určení, zda se jedná o citaci procesní či substantivní apod.

Cílem je určit, nakolik je možné zachytit citace soudních rozhodnutí správně nastaveným regulárním výrazem – prohledávání pomocí spisových značek je totiž jediným standardizovaným údajem, který se v textu rozhodnutí vyskytuje. Otázkou pak je, nakolik problematické bude k takto zjištěným referencím přiřadit další výše zmíněnými atributy. V textu pracujeme s rozhodnutími Ústavního soudu, která jsou volně dostupná v rámci systému NALUS – postupně popisujeme výběr vzorku, některé úvahy, které nás k tomuto výběru vedly, výsledky anotačního cvičení

¹⁰² K problematice citace judikatury v českém právní doktríně srov.: BAŇOUCH, Hynek a Zdeněk KÜHN. O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy*. 2005, roč. 13, č. 13, s. 484-491. Také HARAŠTA, Jakub. Nejednoznačnost odkazů k soudním rozhodnutím a možnosti řešení. *Revue pro právo a technologie*, 2015, roč. 6, č. 11, s. 15-28.

¹⁰³ Např. nástroj JTagger pro rozpoznávání citací v textu. Viz KŘÍŽ, Vincent, HLADKÁ, Barboara, DĚDĚK, Jan a Martin NEČASKÝ. Statistical Recognition of References in Czech Court Decisions. In: GELBUKH, Alexander, ESPINOZA, Félix Castro a Sofía N. GALICIA-HARO (eds.). *Human-Inspired Computing and its Applications. MICAI 2014*. Springer: Berlin, Heidelberg, 2014, s. 51-61.

¹⁰⁴ Viz WYNER, Adam, PETERS, Wim a Daniel KATZ. A Case Study on Legal Case Annotation. In: ASHLEY, Kevin D. (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2013*. IOS Press: Amsterdam, Berlin, Washington, 2013, s. 165-174. V kontextu výzev v České republice také HARAŠTA, Jakub, MYŠKA, Matěj, MALANÍK, Michal a Jakub MÍŠEK. Citation Analysis of the Czech Case-law First Step Towards the Gold Standard. In: SCHWEIGHOFER, Erich, KUMMER, Franz, HÖTZENDORFER a Georg BORGES (eds.). *Netzwerke – Tagungsband des 19. International Rechtsinformatik Symposions IRIS 2016*. Österreichische Computer Gesellschaft & Erich Schweighofer: Vienna, 2016. S. 79-82.

a možné náměty na editaci rozhodnutí ze strany soudů, která by usnadnila citační analýzu.

3.1 VÝBĚR VZORKU

Vzorek rozhodnutí Ústavního soudu, se kterými jsme v rámci této fáze výzkumu pracovali, byl vybrán na základě níže popsaných pravidel. Primárním cílem, který sledujeme, je zkoumat vývoj citační praxe soudu, tedy jakým způsobem a jak často odkazují soudci v odůvodnění na starší soudní rozhodnutí. Pro srovnání jsme vytvořili vzorek významných rozhodnutí a méně významných rozhodnutí – chtěli jsme totiž ověřit, zda se kvalita citační praxe (nikoli tedy výskyt odkazů na jiná soudní rozhodnutí nebo frekvence výskytu, ale např. kvalita práce s nimi) liší v závislosti na významu rozhodnutí. Pro oba vzorky dále platí, že z každého roku v rozpětí 1993-2015 bylo vybráno právě jedno rozhodnutí (nerozhodovalo napadnutí věci soudu, ale datum rozhodnutí). Dále uvedená pravidla jsou seřazena v pořadí dle důležitosti – jejich aplikace tedy vede k postupnému upřesňování množiny rozhodnutí, ze kterých bylo nakonec vybráno rozhodnutí do vzorku.

Pro výběr rozhodnutí do vzorku významných rozhodnutí platí:

- Jsou vybírány pouze nálezy pléna. Cílem je zajištění konstantnosti formy analyzovaných rozhodnutí. Předpokladem pro toto pravidlo bylo, že jiné druhy rozhodnutí (např. stanoviska pléna) se mohou svým charakterem lišit od nálezů, jejichž účelem je rozhodnout v daném sporu. V letech 1993-2015 jsme na základě této podmínky vždy získali plenární nález.
- Jsou vybírána rozhodnutí s nejvyšší relevancí poznačenou v databázi NALUS. Pokud není v daném roce k dispozici nález pléna s hodnocením významu 1, je vybrán některý z nálezů pléna o významu 2. Důvodem pro toto kritérium byla snaha o výběr pokud možno nejdůležitějších nálezů na základě veřejně dostupných metadata (tedy nikoli na základě metrik komerčních právních informačních systémů). Z důvodu nedostatků plenárních nálezů s důleži-

ností 1 jsme nálezy s důležitostí 2 zařadili do vzorku v letech 1996, 1998, 1999, 2000, 2013 a 2014.

- V případě existence více plenárních nálezů stejného významu v daném roce byl zvolen takový nález pléna, který obsahoval odkazy na další judikaturu. Pro zkoumání změny citační praxe v průběhu času a pro krok směřující k automatizaci procesu identifikace odkazů v soudním rozhodnutí je žádoucí, aby byla ve vzorku zařazena rozhodnutí, která nějaké odkazy obsahují.

Pro výběr rozhodnutí do vzorku méně významných rozhodnutí platí:

- Byla vybírána usnesení, jejichž výrok spočíval v odmítnutí ústavní stížnosti pro její zjevnou neopodstatněnost. Tento druh výroku byl vybrán na základě předpokladu o potřebě kvalifikovaného zdůvodnění a tedy i větší možnosti výskytu odkazů na jiná soudní rozhodnutí.
- Byla vybírána pouze usnesení I. senátu. Ve vzorku splňujícím tuto podmínku očekáváme větší míru kontinuity v psaní odůvodnění a v citační praxi. Volba prvního senátu byla arbitrární.
- Byla vybírána usnesení s nejnižší relevancí na základě hodnocení v databázi NALUS, tedy usnesení o významu 4.
- Byla vybírána usnesení obsahující odkaz na jiné soudní rozhodnutí. Takováto usnesení nebyla bohužel nalezena pro roky 1993 a 1996.

Vzorek zkoumaných významných rozhodnutí zahrnuje nálezy a usnesení dle tabulky 1.

Rok	Nález (sp. zn., datum rozhodnutí)	Publikace	Usnesení (sp. zn., datum rozhodnutí)	Publikace
1993	Pl. ÚS 19/93, 21. 12. 1993	14/1994 Sb.; N 1/1 SbNU 1	I. ÚS 49/93, 28. 12. 1993	Nepublikováno
1994	Pl. ÚS 16/93, 24. 5. 1994	131/1994 Sb.; N 24/1 SbNU 189	I. ÚS 148/93, 23. 8. 1994	Nepublikováno

1995	Pl. ÚS 14/94, 8. 3. 1995	55/1995 Sb.; N 14/3 SbNU 73	I. ÚS 181/94, 29. 8. 1995	Nepublikováno
1996	Pl. ÚS 24/96, 4. 12. 1996	2/1997 Sb.; N 133/6 SbNU 473	I. ÚS 81/96, 30. 9. 1996	Nepublikováno
1997	Pl. ÚS 33/96, 4. 6. 1997	185/1997 Sb.; N 67/8 SbNU 163	I. ÚS 138/97, 5. 11. 1997	Nepublikováno
1998	Pl. ÚS 34/97, 27. 5. 1998	152/1998 Sb.; N 59/11 SbNU 77	I. ÚS 419/98, 3. 12. 1998	Nepublikováno
1999	Pl. ÚS 15/98, 31. 3. 1999	83/1999 Sb.; N 48/13 SbNU 341	I. ÚS 355/99, 27. 7. 1999	Nepublikováno
2000	Pl. ÚS 19/99, 22. 3. 2000	96/2000 Sb.; N 43/17 SbNU 303	I. ÚS 573/99, 15. 3. 2000	Nepublikováno
2001	Pl. ÚS 16/99, 27. 6. 2001	276/2001 Sb.; N 96/22 SbNU 329	I. ÚS 226/98, 6. 11. 2001	Nepublikováno
2002	Pl. ÚS 36/01, 25. 6. 2002	403/2002 Sb.; N 80/26 SbNU 317	I. ÚS 333/02, 7. 11. 2002	Nepublikováno
2003	Pl. ÚS 11/02, 11. 6. 2003	198/2003 Sb.; N 87/30 SbNU 309	I. ÚS 715/02, 30. 9. 2003	Nepublikováno
2004	Pl. ÚS 41/02, 28. 1. 2004	98/2004 Sb.; N 10/32 SbNU 61	I. ÚS 582/03, 16. 12. 2004	Nepublikováno
2005	Pl. ÚS 6/05, 13. 12. 2005	531/2005 Sb.; N 226/39 SbNU 389	I. ÚS 141/05, 15. 12. 2005	Nepublikováno

2006	Pl. ÚS 17/06, 12. 12. 2006	N 222/43 SbNU 457	I. ÚS 419/06, 20. 12. 2006	Nepublikováno
2007	Pl. ÚS 4/06, 20. 3. 2007	N 54/44 SbNU 665	I. ÚS 384/05, 13. 11. 2007	Nepublikováno
2008	Pl. ÚS 11/08, 23. 9. 2008	N 155/50 SbNU 365	I. ÚS 2071/08, 25. 11. 2008	Nepublikováno
2009	Pl. ÚS 10/08, 12. 5. 2009	229/2009 Sb.; N 115/53 SbNU 427	I. ÚS 1728/07, 17. 12. 2009	Nepublikováno
2010	Pl. ÚS 8/07, 23. 3. 2010	135/2010 Sb.; N 61/56 SbNU 653	I. ÚS 3036/10, 15. 12. 2010	Nepublikováno
2011	Pl. ÚS 55/10, 1. 3. 2011	80/2011 Sb.; N 27/60 SbNU 279	I. ÚS 3521/11, 28. 12. 2011	Nepublikováno
2012	Pl. ÚS 1/12, 27. 11. 2012	437/2012 Sb.; N 195/67 SbNU 333	I. ÚS 2494/12, 19. 12. 2012	Nepublikováno
2013	Pl. ÚS 10/13, 29. 5. 2013	177/2013 Sb.; N 96/69 SbNU 465	I. ÚS 3191/13, 12. 12. 2013	Nepublikováno
2014	Pl. ÚS 47/13, 7. 5. 2014	N 76/73 SbNU 351	I. ÚS 2993/14, 30. 9. 2014	Nepublikováno
2015	Pl. ÚS 14/14, 19. 5. 2015	176/2015 Sb.	I. ÚS 3579/14, 22. 9. 2015	Nepublikováno

Tabulka č. 1 – Nálezy a usnesení ve vzorku rozdělené po letech

3.2 VÝSLEDKY

Vzorek zkoumaných rozhodnutí jsme prohledali regulárním výrazem, který byl sestaven tak, aby byl schopný zachytit spisové značky. Poté jsme

manuálně procházeli jednotlivá rozhodnutí a vyhodnocovali, jestli jsou zachycené řetězce identifikovány správně jako spisové značky. Rozlišovali jsme, zda je spisová značka správně zachycená, nesprávně zachycená nebo nesprávně nezachycená. Správně zachycené řetězce znaků zahrnují spisové značky, které byly jako spisové značky správně identifikovány. Nesprávně zachycené zahrnují řetězce znaků, které byly zachyceny, aniž by byly spisovými značkami. Nesprávně nezachycené pak identifikují reference, které nebyly opatřeny spisovou značkou, ale alternativním identifikátorem a tím nebyly zachyceny.

Nález	Správně zachycené	Nesprávně zachycené	Nesprávně nezachycené
Pl. ÚS 19/93	0	0	0
Pl. ÚS 16/93	4	0	6
Pl. ÚS 14/94	2	0	0
Pl. ÚS 24/96	6	0	0
Pl. ÚS 33/96	13	0	1
Pl. ÚS 34/97	1	0	0
Pl. ÚS 15/98	7	0	0
Pl. ÚS 19/99	5	0	4
Pl. ÚS 16/99	7	0	2
Pl. ÚS 36/01	14	0	1
Pl. ÚS 11/02	32	0	1
Pl. ÚS 41/02	20	0	0
Pl. ÚS 6/05	44	0	1
Pl. ÚS 17/06	19	0	0

Pl. ÚS 4/06	53	0	1
Pl. ÚS 11/08	19	0	0
Pl. ÚS 10/08	43	0	0
Pl. ÚS 8/07	29	0	0
Pl. ÚS 55/10	37	1	0
Pl. ÚS 1/12	101	2	2
Pl. ÚS 10/13	208	0	42
Pl. ÚS 47/13	35	0	0
Pl. ÚS 14/14	21	3	2
Celkem	720	6	63

Tabulka č. 2 – Počty referencí ve vzorku důležitých rozhodnutí

Usnesení	Správně zachycené	Nesprávně zachycené	Nesprávně nezachycené
I. ÚS 49/93	0	0	0
I. ÚS 148/93	2	0	0
I. ÚS 181/94	3	0	0
I. ÚS 81/96	0	0	0
I. ÚS 138/97	5	0	2
I. ÚS 419/98	2	0	1
I. ÚS 355/99	6	0	0
I. ÚS 573/99	5	0	0
I. ÚS 226/98	9	0	0

I. ÚS 333/02	12	0	0
I. ÚS 715/02	17	0	0
I. ÚS 582/03	4	0	0
I. ÚS 141/05	19	0	0
I. ÚS 419/06	9	0	0
I. ÚS 384/05	6	0	1
I. ÚS 2071/08	7	0	0
I. ÚS 1728/07	16	0	0
I. ÚS 3036/10	8	0	0
I. ÚS 3521/11	11	0	0
I. ÚS 2494/12	10	0	0
I. ÚS 3191/13	18	0	0
I. ÚS 2993/14	13	0	0
I. ÚS 3579/14	16	0	0
Celkem	198	0	4

Tabulka č. 3 – Počty referencí ve vzorku méně důležitých rozhodnutí

Pro automatické vyhledávání referencí se tedy jednoduchý regulární výraz jeví být velmi vhodným. V textu nám umožňuje okamžitě a s vysokou mírou pravděpodobnosti identifikovat odkaz na jiné rozhodnutí. Data bylo nutné očistit – v případě starších usnesení¹⁰⁵ jsou verze dostupné z databáze NALUS vytvořené za pomoci nástroje rozpoznávajícího text při scanování a obsahují tedy v textu na každé stránce vlastní spisovou značku.

¹⁰⁵ Např. I. ÚS 181/94, I. ÚS 419/98.

Nezachycené reference ve sloupci nesprávně nezachycené zahrnují identifikaci provedenou alternativními metodami (odkaz na číslování ve Sbírce zákonů, odkaz na řazení ve Sbírce usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR, řazení ve sbírkách Vážného či Bohuslava), zahrnují identifikovanou chybu v regulárním výrazu (např. spisové značky identifikující stanoviska pléna Ústavního soudu), zahrnují výrazy nezachycené v důsledku zlomení řádku (např. 3 Ads 2/2003 - 112 v rámci nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/06), nesprávné rozpoznání znaků při skenování (sp. zn. 1. ÚS 115/94 v usnesení I. ÚS 419/98) nebo chyby ve spisové značce ze strany soudu (vynechaná mezera po čísle senátu ve sp. zn. IV. ÚS 53/95).

Nález	Nesprávně nezachycené
Pl. ÚS 16/93	Boh. adm. 14.224
	R 26/75
	rozhodnutí č. 11/1992 Sbírky usnesení a nálezů Ústavní soud ČSFR
	R 4/1992
	rozhodnutí č. 11/1992 Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR
	rozhodnutí č. 11/1992 Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR
Pl. ÚS 33/96	ÚS ČSFR, 1992, R 11
Pl. ÚS 19/99	IV.ÚS 53/95
	Boh. A 14314/38
	Boh. A 9764/32
	Boh., A 7679/29
Pl. ÚS 16/99	Pl. ÚS 4/01

	Pl ÚS 9/2000
Pl. ÚS 36/01	R 11, 1992
Pl. ÚS 11/02	rozhodnutí Ústavního soudu (č. 233/1999 Sb.)
Pl. ÚS 6/05	Konf 80/2003
Pl. ÚS 4/06	č. j. Ads 2/2003 - 112
Pl. ÚS 1/12	Pl. ÚS-st. 1/96
	Pl. ÚS-st. 33/11
Pl. ÚS 10/13	Pl. ÚS-st 21/05
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Boh. A 4829/25
	nález NSS Boh. A 1537/22
	Boh. A 3140/24
	Vážný 1461
	Vážný 1461
	nález předlitavského SSD ze dne 19. 3. 1891, Budw. XV 5839
	nálezy NSS Boh. A 1661/22, 2865/23, 2866/23, 3140/24, 3448/27, 4231/24, 6491/27, 7096/28, 7998/29 aj.
	Boh. A 1246/44
	Vážný 1461
	Boh. A 9981/32
	Boh. A 12138/35

	Boh. A 3501/24
	Boh. A 3968/24
	NSS z 2. 5. 1924 č. 7070/23, podle Bušek, V. a další. Československé církevní zákony, s. 396
	Boh. A 4829/25
	Boh. A 3910/24
	Vážný 1528
	Vážný 717
	Vážný 1023
	Vážný civ. 1461
	Vážný 11116
	Vážný 5383
	Vážný 17806
	Vážný 17845
	Vážný 8986
	Vážný 1666
	Boh. A 1689/47
	rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 47/1971
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Pl. ÚS-st. 21/05
	Pl. ÚS-st. 21/05

	Pl. ÚS-st. 21/05
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Boh. A 2316/23
	Boh. adm. 1127/1922
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Pl. ÚS-st. 22/05
	Pl. ÚS-st. 21/05
Pl. ÚS 14/14	Vol 16/2014
	Vol 16/2014

Tabulka č. 4 – Identifikace nezachycených referencí v nálezech

Usnesení	Nezachycená reference
I. ÚS 138/97	Rt 300/90
	Pl. ÚS st 4/97
I. ÚS 419/98	1. ÚS 115/94
I. ÚS 384/05	Sm 447/2001

Tabulka č. 5 – Identifikace nezachycených referencí v usneseních

Nejjednodušší možný přístup, tedy regulární výraz, se ukázal poměrně účinným nástrojem a mohl by tak sloužit citační analýze. Jak bylo ale uvedeno výše, nalezené reference je potřeba opatřit atributy dle okolního textu a dle pozice v textu rozhodnutí. Citační analýza vytvořená pouze na základě rozpoznávání spisových značek regulárním výrazem by obsahovala značné množství šumu.

4. DALŠÍ POSTUP

Jak nasvědčuje tato úvodní fáze výzkumu, extrakce spisových značek z rozhodnutí nemusí být příliš náročným úkolem. Náročné bude až přiřazování jednotlivých atributů, které umožní smysluplnou citační analýzu – formalizace těchto pravidel probíhající ex post (tedy v současné době naším výzkumem) za situace, kdy Ústavní soud, dle našich zjištění, při organizaci nepostupoval *cum grano salis* příliš metodicky, bude náročným úkolem. Jedním z důležitých atributů je informace o publikaci rozhodnutí, na které je odkazováno. Bohužel i přidání této informace probíhá v různých standardech a tak znesnadňuje orientaci a automatické zpracování.

Zatímco jednoduchý regulární výraz vytvořený po analýze spisových značek, které se vyskytují v judikatuře Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, vykázal v rámci tohoto experimentu vysokou míru úspěšnosti, která, jak věříme, bude dále zvýšena, automatické vyhodnocování toho, jestli je referované rozhodnutí pojímáno jako reference argumentační, o kterou soud opírá svůj názor, nebo se jedná o referenci procesní,¹⁰⁶ rekapitulační¹⁰⁷ či kontextuální,¹⁰⁸ je náročné i pro v oboru vzdělané (expertní) anotátory, kteří dosahují nízké míry shody.¹⁰⁹ Pro označování těchto vztahů je tak nutné vytvořit pravidla, která budou reflektovat případné umístění v nestrukturovaném textu rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že konečným cílem této fáze je vytvoření metodické příručky umožňující manuální anotaci judikatury a literatury s velkou mírou přesnosti, čeká nás ještě značné množství práce.

Jako svého druhu povzdech je možné uvést, že když už je nám opakovaně a neustále připomínáno, že v databázi NALUS nacházíme neautoritativní verzi rozhodnutí,¹¹⁰ je možná na místě zamyslet se nad editací těchto rozhodnutí, třeba právě zásahem do struktury referencí a jejich adekvátní

¹⁰⁶ Soud popisuje předcházející řízení.

¹⁰⁷ Soud rekapituluje návrhy a vyjádření stran.

¹⁰⁸ Soud uvádí související řízení mezi stejnými stranami. Příkladem může být spisová značka 15 Ca 143/94 v rámci nálezu Pl. ÚS 34/97, která zřejmě identifikuje související věc mezi stejnými stranami řešenou Krajským soudem v Plzni.

¹⁰⁹ Srov. ARTSTEIN, Ron; POESIO, Massimo. Inter-coder Agreement for Computational Linguistics. *Computational Linguistics*, 2008, roč. 34, č. 4, s. 555-596.

metadatové zohlednění. Kvalitu rozhodnutí a vhodnost pro automatizovanou citační analýzu to může v podstatě pouze zvýšit. Při postupné snaze automatizovat extrakci citací za účelem vytvoření citační mapy je nutné dostatečným způsobem poznat citační praxi, což nám určitým způsobem umožnil experiment popsáný v tomto článku. Závěry z něj však nejsou pro budoucí práci příliš optimistické.

5. POUŽITÉ ZDROJE

5.1 MONOGRAFIE, ODBORNÉ ČLÁNKY, SBORNÍKY

[1] AGNOLONI, Tommaso; PAGALLO, Ugo. The power laws of the Italian Constitutional Court, and their relevance for legal scholars. In: ROTOLO, Antonio (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2015, Frontiers in Artificial Intelligence and Applications, s. 1-10. ISBN 9781614996088.

[2] ARTSTEIN, Ron; POESIO, Massimo. Inter-coder Agreement for Computational Linguistics. *Computational Linguistics*. 2008, roč. 34, č. 4, s. 555-596. ISSN 0891-2017.

[3] BALÁK, František. Ke sjednocování soudní praxe Nejvyšším soudcem. *Soudce*, 2007, roč. IX, č. 4, s. 4-8. ISSN 1211-5347.

[4] BARÁKOVÁ, Martina. Stanoviska nejvyšších soudů: efektivní prostředek sjednocování judikatury nebo přežitek socialistické justice? *MUNI Law Working Paper Series*, č. 7/2015 (Prosinec 2015), [online], [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/33308>.

[5] BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. Úvodem. In: BOBEK, Michal et al. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, s. 19-21. ISBN 978-80-87284-35-3.

[6] DERLÉN, Mattias; LINDHOLM, Johan. Goodbye van Gend en Loos, Hello Bosman? Using network analysis to measure the importance of individual CJEU judgments. *European Law Journal*. 2014, roč. 20, č. 5, s. 667-687. ISSN 1468-0386.

[7] FOWLER, James H. et al. Network Analysis and the Law: Measuring the Legal Importance of Precedents at the U.S. Supreme Court. *Political Analysis*. 2007, roč. 15, č. 3, Oxford Journals, s. 234-346. ISSN 1476-4989.

[8] FOWLER, James H.; JEON, Sangick. The authority of Supreme Court precedent. *Social Networks*. 1998, roč. 30, č. 1, s. 16-30. ISSN 0378-8733.

¹¹⁰ Viz upozornění o tom, že „rozhodnutí na této internetové stránce slouží pouze pro informaci o rozhodovací činnosti Ústavního soudu“. Viz NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>.

- [9] GARFIELD, Eugene. Citation Indexes for Science. *Science*. 1955, roč. 122, č. 3159, s. 108-111. ISSN 0036-8075.
- [10] HARAŠTA, Jakub. Nejednoznačnost odkazů k soudním rozhodnutím a možnosti řešení. *Revue pro právo a technologie*. 2015, roč. 6, č. 11, s. 15. ISSN 1805-2797.
- [11] KLEINBERG, Jon. Authoritative sources in a hyperlinked environment. *Journal of the ACM*. 1999, roč. 46, č. 5, s. 604-632. ISSN 0004-5411.
- [12] KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, 247 s. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7179-028-1.
- [13] KRÍŽ, Vincent, HLADKÁ, Barbora, DĚDĚK, Jan a Martin NEČASKÝ. Statistical Recognition of References in Czech Court Decisions. In: GELBUKH, Lexander, ESPINOZA, Félix Castro a Sofía N. GALICIA-HARO (eds.). *Human-Inspired Computing and its Applications. MICAI 2014*. Springer: Berlin, Heidelberg, 2014, s. 51-61. ISBN 978-3-319-13647-9.
- [14] KÜHN, Zdeněk. České lustrační rozhodnutí – role srovnávacího práva a nedostatky v soudcovské argumentaci. In: NOVOTNÝ, Oto (ed.). *Pocita Doc. JUDr. Vladimíru Mikule k 65. narozeninám*. Praha: ASPI Publishing, 2002. S. 361-381. ISBN 80-86395-47-2.
- [15] KÜHN, Zdeněk. Stanoviska nejvyšších soudů: specifikum středoevropské právní kultury nebo komunistické reziduum? *Jurisprudence*, 2005, roč. XIV. č. 4, s. 9-10. ISSN 1802-3843.
- [16] KÜHN, Zdeněk a Hynek BAŇOUC. O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy*. 2005, roč. 13, č. 13, s. 484-491. ISSN 1210-6410.
- [17] KÜHN, Zdeněk. O velkých senátech a judikatorních odklonech vysokých soudů. Praha: C. H. Beck, *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 2, s. 39-46. ISSN 1214-7966.
- [18] LANDES, William M.; LESSIG, Lawrence; SOLIMINE, Michael E. Judicial Influence: A Citation Analysis of Federal Courts of Appeals Judges. *Journal of Legal Studies*. 1998, roč. 27, č. 2, s. 271-332. ISSN 0047-2530.
- [19] LANGÁŠEK, Tomáš. Čl. 7. Nedotknutelnost osoby. In: WÁGNEROVÁ, Eliška et al. *Listina základních práva svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 191. ISBN 978-80-7357-750-6.
- [20] LUPU, Yonatan; FOWLER, James H. Strategic Citations to Precedent on the U.S. Supreme Court. *Journal of Legal Studies*. 2013, roč. 42, č. 1, s. 151-186. ISSN 0047-2530.
- [21] LUPU, Yonatan; VOETEN, Erik. Precedent in International Courts: A Network Analysis of Case Citations by the European Court of Human Rights. *British Journal of Political Science*. 2012, roč. 42, č. 2, s. 413-439. ISSN 0007-1234.
- [22] MARX, Stephen M. Citation Networks in the Law. *Jurimetrics Journal*. 1970, roč. 10, č. 4, s. 121-137. ISSN 0022-6793.
- [23] MERRYMAN, John Henry. The Authority of Authority: What the California Supreme Court Cited in 1950. *Stanford Law Review*. 1954, roč. 6, č. 4, s. 613-673. ISSN 0038-9765.
- [24] MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 576 s. ISBN 978-80-7357-748-3.

- [25] NEALE, Thom. Citation Analysis of Canadian Case Law. *Journal of Open Access to Law*. 2013, roč. 1, č. 1, s. 1-60. ISSN 2372-7152.
- [26] PAGE, Lawrence, BRIN, Sergey, MOTWANI, Rajeev a Terry WINOGRAD. *The PageRank Citation Ranking: Bringing Order to the Web* [online]. 1998 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://ilpubs.stanford.edu:8090/422/1/1999-66.pdf>.
- [27] PANAGIS, Yannis; SADL, Urška. The Force of EU Case Law: A Multi-dimensional Study of Case Citations. In: ROTOLO, Antonio (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2015, Frontiers in Artificial Intelligence and Applications, s. 71-81. ISBN 9781614996088.
- [28] PECZENIK, Aleksander. The Binding Force of Precedent. In: MACCORMICK, Neil; SUMMERS, Robert S. (eds.). *Interpreting precedents: a comparative study*. B.m.: Aldershot: Ashgate, 1997, 1997, Applied legal philosophy, s. 461-479. ISBN 9781855216860.
- [29] POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Téma. Praha: Auditorium, 2012, 388 s. ISBN 9788087284223.
- [30] POSNER, Richard A. Economic Analysis of the Use of Citations in the Law. *American Law and Economics Review*. 2000, roč. 2, č. 2, s. 381-406. ISSN 1465-7260.
- [31] PRICE, Derek J. de Solla. Network of Scientific Papers. *Science*, 1965, roč. 149, č. 3683, s. 510-515. ISSN 0036-8075.
- [32] SADL, Urška; PANAGIS, Yannis. What is a Leading Case in EU Law? An Empirical Analysis. *European Law Review*. 2015, roč. 40, č. 1, s. 15. ISSN 0307-5400.
- [33] SMEJKALOVÁ, Terezie. *Soudnictví, jeho povaha a role v právním systému ČR*. Brno, 2013, 263 s. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Radim POLČÁK. Online [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/77065/pravf_d/.
- [34] SPRIGGS, James F.; HANSFORD, Thomas G. Measuring Legal Change: The Reliability and Validity of Shepard's Citations. *Political Research Quarterly*. 2000, roč. 52, č. 2, s. 327-341. ISSN 1065-9129.
- [35] TRAN, Oanh et al. Automated reference resolution in legal texts. *Artificial Intelligence & Law*. 2014, roč. 22, č. 1, s. 29-60. ISSN 0924-8463.
- [36] VAN OPIJNEN, Marc. Canonicalizing Complex Case Law Citations. In: WINKELS, Radboud G.F (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems: JURIX 2010*. Amsterdam: IOS Press, 2010, Frontiers in Artificial Intelligence and Applications, s. 97-106. ISBN 9781607506812.
- [37] VAN OPIJNEN, Marc; IVANTCHEV, Alexander. Implementation of ECLI – State of Play. In: ROTOLO, Antonio (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2015*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2015, Frontiers in Artificial Intelligence and Applications, s. 165-169. ISBN 9781614996088.
- [38] WINKELS, Radboud. The Openlaws Project: Big Open Legal Data. In: SCHWEIGHOFER, Erich, Franz KUMMER a Walter HÖTZENDORFER. *Kooperation: Tagungsband des 18. Internationalen Rechtsinformatik Symposions: IRIS 2015*. Wien: Österreichische Computer Gesellschaft, 2015, s. 189-196. ISBN 978-3-85403-309-7.

- [39] WINKELS, Radboud et al. Towards a Legal Recommender System. In: HOEKSTRA, Rinke (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems : JURIX 2014*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2014, *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, s. 169-178. ISBN 978-1-61499-467-1.
- [40] WINKELS, Radboud; RUYTER, Jelle de. Survival of the Fittest: Network Analysis of Dutch Supreme Court Cases. In: PALMIRANI, Monica et al. (eds.). *AI Approaches to the Complexity of Legal Systems. Models and Ethical Challenges for Legal Systems, Legal Language and Legal Ontologies, Argumentation and Software Agents*. Berlin, Heidelberg: Springer, 2012, *Lecture Notes in Computer Science*, 7639, s. 106-115. ISBN 978-3-642-35730-5 978-3-642-35731-2.
- [41] WINKELS, Radboud; DE RUYTER, Jelle; KROESE, Henrik. Determining authority of Dutch case law. In: ATKINSON, Katie M. (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems. JURIX 2011*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2011, *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, s. 103-112. ISBN 9781607509806.
- [42] WYNER, Adam; PETERS, Wim; KATZ, Daniel. A Case Study on Legal Case Annotation. In: ASHLEY, K. D. (ed.). *Legal Knowledge and Information Systems : JURIX 2013*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2013, *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, s. 165-174. ISBN 9781614993582.
- [43] ZBÍRAL, Robert. Které české zákony jsou nejdůležitější? Hledání objektivních metod výběru. *Správní právo*. 2015, roč. 48, č. 4-5, s. 248-270.

5.2 ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [44] *Citex* [online]. Atlas Consulting s.r.o., © 2013 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.citex.cz/>.
- [45] *Judikatura. Beck-online* [online]. C. H. Beck, 2016 [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/judikatura/>.
- [46] *Karta a text dokumentu – Nalezené* [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=68234&pos=1&cnt=1&typ=result>.
- [47] *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>.
- [48] *Nápověda – vyhledávání rozhodnutí* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/Napoveda~Vyhledavanirozhodnuti~Napoveda_vyhledavani_rozhodnuti~.
- [49] *Nápověda pro vyhledávání v databázi judikatury správních soudů* [online]. Nejvyšší správní soud, 9 s. [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/dokumenty/manualy/Manual_vyhledavac.pdf.
- [50] *Návod* [online]. NALUS [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Help.aspx>.
- [51] *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.n-soud.cz/>.

[52] *Příručka pro Automatizovaný Systém Právních Informací*. Verze 2.1 (418) pro ASPI 2015. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 30. duben 2016].

[53] *Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>.

[54] *Rozhodnutí správních soudů* [online]. Nejvyšší správní soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>.

[55] *Rozšířené vyhledávání* [online]. Nejvyšší soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/WebSpreadSearch.

[56] *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud [vid. 30. duben 2016]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/>.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).
